

Portal 13. Viure el teatre

L'experiència a l'Escola Beethoven de Santa Coloma de Gramanet

Lidia Montero Cos

L'experiència

A la nostra escola donem molta importància a l'experiència teatral perquè hem comprovat que millora l'aprenentatge de la llengua, augmenta l'autoestima i es guanya en cohesió grupal, entre altres coses. Es tracta d'un treball que s'inicia el primer trimestre i s'allarga durant tot el curs. Us explicaré com ho fem, potser ho trobeu interessant.

Es desenvolupa al llarg d'un curs escolar, amb una periodicitat d'una hora i mitja setmanal. Tot el grup, que en el nostre cas són 25-26 alumnes, ha de participar en l'experiència. Per això, poques vegades dividim el grup. A l'aula hi haurà dos mestres, el tutor/a i la mestra de teatre. La metodologia és eminentment pràctica, i sobre la pràctica es van modelant els aspectes que es van treballant.

- Donem molta importància a potenciar el **respecte entre els companys**, a convèncer-los des del principi que estem fent una cosa seriosa i important –abans haurem preguntat si tothom hi volia participar- i que només amb el treball de tots pot sortir bé, tots som responsables d'aconseguir l'èxit.
- Un altre aspecte que treballem, gairebé des del principi, és **la dicció clara i la veu forta**; això no vol dir que des del primer dia els exigim que ja surti perfecte, però sí que es treballa al llarg de totes les sessions.
- **El treball de comprensió lectora és clau**: si no saben què estan dient mai no podran fer el seu personatge de forma convincent. Cal treballar cadascuna de les expressions que surten -algunes de les quals no són gaire quotidianes- i tot el vocabulari, no hi pot haver cap esclatxa de comprensió.
- També dediquem algun temps a **imaginar com és cada un dels personatges**, com veu el seu cadascun dels intèrprets, i a analitzar i mirar de comprendre per què diu les coses que diu i fa les coses que fa.

- Es treballen també aspectes **d'expressió corporal i de distribució en l'espai**, de manera que els personatges de l'obra aprofitin tot l'escenari i que el moviment doni el dinamisme necessari.
- Els alumnes han de ser conscients que volem **connectar amb el públic**, que cal parlar sempre cap a les grades, que de tant en tant cal trencar la quarta paret. Per tot això, utilitzem la següent vara de mesura: si ens convenç a nosaltres, convencerà els altres, també. Som crítics i exigents amb la interpretació, sobretot a mesura que avança el treball de l'obra, i sempre anem buscant aquell detall que diferencia cada un dels personatges i dóna sentit al que fa o diu.
- Finalment, a l'hora d'avaluar l'experiència, tindrem en compte **la responsabilitat i la implicació** de cada alumne en la creació de l'obra, l'esforç que hi hagi posat i el progrés realitzat.

L'obra de teatre

Escriure o triar una obra de teatre adequada és clau. Cal pensar en una obra que sigui divertida, que tingui missatge i, sobretot, que contingui prou personatges com perquè cada alumne de la classe hi tingui un paper. Busquem personatges sorgits de la quotidianitat, que tinguin elements reals, que els alumnes s'hi puguin identificar, que els puguin entendre... Nosaltres donem molta importància al fet de treballar una obra de text. L'obra de teatre ha de contenir expressions que pertanyen a la llengua habitual però que els nostres alumnes no utilitzen normalment: "parla com si no hi fos tot", "com va tot? Mira, anar fent", "està tocat de l'ala", "quina barra!", "en pots sortir escaldat", "està molt amoïnàt", "No se'n penedirà"... També ha de treballar valors: de solidaritat, de convivència, de respecte al medi ambient, de respecte a totes les persones i cultures...

Quan es treballa teatre infantil, es pot buscar també la creativitat dels alumnes a l'hora d'escriure l'obra i pot ser una opció molt adequada en alguns casos. Ara bé, en el nostre, donades les característiques del nostre alumnat, no ho fem així. Nosaltres centrem més els objectius a treballar l'escolta, la comprensió i la parla en aquesta fase. Es pot fer servir una obra ja escrita, però és molt important pensar en els alumnes que l'han de representar i adaptar-la a les seves característiques. Tampoc no ens ha de fer por canviar coses a mesura que anem assajant, la majoria de les vegades és necessari perquè acabi de encaixar l'obra amb els alumnes que la fan.

Temporització

Setembre - octubre:

El primer pas és l'escriptura de l'obra, o bé buscar-ne alguna que sigui adequada i que tingui personatges per a tots els alumnes de la classe.

Octubre - novembre:

Lectura de l'obra a realitzar. Es tracta de posar en situació, motivar i il·lusionar els alumnes. Més endavant els alumnes la llegeixen i s'inicia el treball de la llengua, ja que hi ha moltes expressions, frases fetes, vocabulari concret, etc. que seran treballats pel tutor/a en sessions de llengua. Cal assegurar-se, primer, que tot el text sense excepcions s'entén perfectament. Després, s'inicia un càsting a partir de les lectures que els alumnes fan de la mateixa obra. És el primer "treball de taula", que també serveix per començar a perfilar els personatges.

Desembre – gener:

Comencen els assajos a l'escenari. Al principi es fan difícils perquè encara no s'ho saben de memòria. Val a dir que, paral·lelament, el tutor/a està realitzant el treball pròpiament de llengua a l'aula i que durarà tot el curs: dicció, treball de diccionari, lectura del text en diferents formes i intencions, treball del silenci. Posar les expressions, frases fetes i paraules noves en altres situacions i contextos, trobar-ne altres relacionades o sinònimes, treballar la memòria...

Febrer – maig:

Tot comença a agafar forma. A l'escenari ja treballem l'expressió corporal, el volum de les veus, el silenci i la concentració, la creació del personatge físic, el moviment en l'espai, la memòria... Es va muntant l'obra escena per escena a partir de les aportacions dels mateixos alumnes i dels criteris de la direcció. Quan falten 6-8 setmanes per a l'estrena, ja es treballa amb so, atrezzo i vestuari, o almenys una part de l'atrezzo i del vestuari. Per arribar a aquest punt ja és imprescindible que els

alumnes sàpiguen perfectament el text i els moviments en l'espai teatral. Llavors, és curiós de veure com els personatges creixen i agafen personalitat pròpia. És el moment d'acabar de polir i dibuixar els últims detalls, que tanmateix són molt importants perquè els defineixen molt millor i donen credibilitat a l'obra.

Però no solament es treballa això. Hi ha també un treball de construcció d'escenografia i d'attrezzo, de coneixement del teatre en la seva vessant més interna –una mica com “pel davant i pel darrere”–, i un treball de dinàmica de grups, que fins i tot a nosaltres mateixos ens sorprèn pels resultats que obtenim any rere any. També sol haver-hi un treball de música, ja que una cançó -o més- coreografiada entremig o al final de l'obra li dóna molt més pes i consistència i la fa més amena per al públic.

Maig – juny:

Les representacions finals són la culminació de tant d'esforç i donen sentit a tota la feina realitzada i als neguits patits. És el moment de comprovar que la cohesió grupal és molt més potent, i que l'autoestima del grup i dels alumnes individualment haurà crescut de forma notòria. Tot i els nervis abans de la representació, és una època molt dolça.

Recursos

Escenografia

Sovint cal tenir un petit pressupost per comprar els elements d'attrezzo i també per fabricar l'escenografia. Alguna vegada cal comprar també alguna peça especial de vestuari.

Programes:

Considerem important editar algun programa que contingui els noms dels alumnes i els personatges que fan, el dia de la representació i el lloc, una petita sinopsi i l'agraïment a totes les persones i entitats que hi hagin col·laborat.

També està molt bé que contingui alguna fotografia o dibuix fet pels propis alumnes. Aquest programa es reparteix als actors perquè el tinguin de record, i també als espectadors i col·laboradors.

Gravació de l'espectacle:

Si és possible, convé fer l'esforç de gravar l'actuació. És el millor record per als alumnes i ells mateixos es poden veure després, cosa que els fa molta il·lusió.